

ICOMOS-IFLA principi par lauku kultūrainavu kā kultūras mantojumu

Preambula

Lauku kultūrainava ir būtiska cilvēces kultūras mantojuma sastāvdaļa. Tā ir arī izplatītākā no kultūras ainavām. Pasaulē sastopama liela lauku kultūrainavu daudzveidība, kas raksturo dažādas kultūras un ainavas. Tās nodrošina daudz dažādus ekonomiskos un sociālos aspektus, daudzfunkcionalitāti, kultūras atbalstu un ekosistēmas pastāvēšanu sabiedrības vajadzībām. Šis dokuments veicina pārdomas un piedāvā vadlīnijas ētiskai, kultūras, vides un ilgtspējīgai lauku kultūrainavu sistēmas pārveidei visos līmeņos, tajā skaitā no starptautiskā uz vietējo administratīvo līmeni.

Atzīstot kultūrā balstītas pārtikas ražošanas un atjaunojamo dabas resursu globālo nozīmi, kā arī jautājumus un draudus, kas skar šīs aktivitātes mūsdienu kultūras, vides, ekonomiskajā, sociālajā un juridiskajā kontekstā;

Nemot vērā Apvienoto Nāciju Vispārējo deklarāciju par cilvēktiesībām (1948), Apvienoto Nāciju Konvenciju par Bioloģisko daudzveidību (1992), UNESCO Vispārējā Deklarācija par Kultūras daudzveidību (2001), Apvienoto Nāciju Deklarācija par Vietējo iedzīvotāju tiesībām (2007), Starptautiskais nolīgums par Augu ģenētiskajiem resursiem pārtikai un lauksaimniecībai (Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, 2011), kā arī Apvienoto Nāciju 2015. gada Ilgtspējīgas attīstības mērķus (jo īpaši, bet ne tikai Apakšmērķi 11.4 1), kas nosaka, ka visai cilvēcei ir tiesības uz atbilstoši, veselīgiem un drošiem pārtikas un ūdens resursiem;

Nemot vērā tādus starptautiskos dokumentus kā Venēcijas harta - Starptautiskā pieminekļu un vēsturisko vietu konservācijas un restaurācijas harta (1964), UNESCO konvencija Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzībai (1972), ICOMOS-IFLA Florences harta par vēsturiskiem dārziem (1981), ICOMOS Vašingtonas harta par vēsturisko pilsētu un apdzīvotu vietu konservāciju (1987), ICOMOS Naras dokuments par autentiskumu (1994), UNESCO Konvencija par Nemateriālā kultūras mantojuma aizsardzībai (2003), ICOMOS Siaņas deklarācija par vēsturisko struktūru, vietu un teritoriju konservāciju (2005), UNESCO rekomendācija par vēsturisko pilsētībūvniecisko ainavu (2011), ICOMOS Florences deklarācija par kultūras mantojumu un kultūrvēsturisko ainavu kā cilvēces vērtības (2014), UNESCO Florences deklarācija par saikni starp bioloģisko un kultūras daudzveidību (2014), un UNESCO ilgtspējīgas attīstības perspektīvas integrācijas politika Pasaules mantojuma konvencijas procesos (2015), kas attiecas uz kultūras mantojumu un ainavas kultūras vērtībām;

Ņemot vērā reģionālos un nacionālos dokumentus saistībā ar lauku kultūrainavām, tajā skaitā Eiropas Ainavu konvenciju (2000), Eiropas Lauku kultūras mantojuma uzraudzības vadlīnijas (CEMAT, 2003), Eiropas Padomes Faro konvenciju par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai (2005), Tokijas deklarāciju par sakrālo dabas pieminekļu un kultūrvēsturisko ainavu nozīmi bioloģiskās un kultūras daudzveidības konservācijā (2005), Santjago de Kubas deklarāciju par kultūrvēsturisko ainavu Karību salās (2005), Latīņamerikas ainavu iniciatīvu (LALI) (2012), Austrālijas ICOMOS hartu par nozīmīgām kultūras vietām (Burras harta) (1999-2013), IFLA Āzijas Klusā okeāna reģiona ainavas harta (2015).

Ņemot vērā UNESCO Pasaules mantojuma centra vadlīnijas Pasaules kultūras mantojuma konvencijas ieviešanai (2015), kas kopš 1992. gada pirmām kārtām lauku kultūrainavas apzīmē kā “turpinātas kultūras ainavas”;

Ņemot vērā ICOMOS-IFLA ISCCCL Milānas deklarāciju par lauku kultūrainavu kā kultūras mantojumu (2014);

Ņemot vērā Starptautiskās Dabas konservācijas savienības (IUCN) V kategorijas atziņai par aizsargājamu ainavu un jūras ainavas pārvaldības sistēmu, IUCN centieni stiprināt pastorālo lauku raksturu (Pasaules iniciatīva par ilgtspējīgu pastorālismu, 2008), kopīgā ICOMOS-IUCN iniciatīva “Apvienota prakse - daba un kultūra”, kā arī cilvēku mijiedarbības ar apkārtējo vidi nozīme tādā veidā, kas saglabā bio-kulturālo dažādību (tajā skaitā agrobiodažādību, kā arī kultūras un garīgās vērtības);

Ņemot vērā FAO Globāli nozīmīgas lauksaimniecības kultūras mantojuma sistēmas (GIAHS) programmu ar mērķi identificēt un aizsargāt ievērojamas augsnes izmantošanas sistēmas un ainavas ar kultūrvēsturisku vērtību, kā arī globāli nozīmīgas lauksaimnieciski bioloģisko daudzveidību un zināšanu sistēmas;

Ņemot vērā citus dokumentus tieši saistītus ar lauku ainavu, kā, piemēram, Baeza hartu par agrāro kultūras mantojumu (2012), rekomendācijas no Pasaules kultūras mantojuma tematiskas ekspertu tikšanās par vīna dārzu kultūras ainavām, Tokajā, Ungārijā (2001) un daudzu citu tematisko ekspertu tikšanos rekomendācijas par kultūrvēsturiskām ainavām kā kultūras mantojumu;

ICOMOS un IFLA

apņemas īstenot kopīgas aktivitātes, pieņemot un izplatot sekojošu principu izmantošanu, nolūkā veicināt izpratni, efektīvu aizsardzību, ilgtspējīgu pārveidošanu un tālāku nodošanu un novērtēšanu par lauku kultūrvēsturisko ainavu kā sabiedrības un kultūras sastāvdaļu un būtisku resursu visā pasaulē.

Šajā dokumentā atspoguļoto principu mērķis ir vērsties pret zaudējumiem un nevēlamām izmaiņām lauku kultūrainavās, uzrunājot iesaistītās kopienas caur vērtību atpazīšanu, aizsardzību un savu kultūras mantojuma vērtību izcelšanu. To mērķis ir veicināt līdzsvaru starp ekonomiskajiem, sociālajiem, kultūras un vides aspektiem.

1. Principi

A Definīcijas

Lauku kultūrainava: šī dokumenta izpratnē, lauku kultūrainavas ir sauszemes un ūdens teritorijas, kas veidojušās cilvēka un dabas mijiedarbībā un tiek izmantotas pārtikas un citu atjaunojamo dabas resursu ražošanai lauksaimniecībā, lopkopībā, pastorālismā, zvejniecībā un ūdenssaimniecībās, mežniecībā, savvaļas augkopībā, medniecībā, kā arī citu resursu ieguvē, piemēram, sāls. Lauku kultūrainavas ir daudzfunkcionāls resurss. Vienlaikus, visām lauku ainavām ir kultūras nozīme, ko piešķir cilvēces un kopienu iesaiste: visas lauku teritorijas ir ainavas.

Lauku kultūrainavas ir dinamiskas, dzīvas sistēmas, kas ietver vietas, kuras tiek radītas un pārvaldītas pēc tradicionālām metodēm un paņēmieniem, pārmantojot zināšanas un kultūras prakses, kā arī vietas, kurās šī tradicionālā pieeja ir mainījusies. Lauku kultūrainavu sistēmas ietver sevī lauku elementus un funkcionālas, produktīvas, telpiskas, vizuālas, simboliskas un vides savstarpējās attiecības, kā arī plašāku kontekstu.

Lauku kultūrainavas ietver sevī gan labi pārvaldītas, gan arī degradētas vai pamestas teritorijas, kuras var tikt atkal izmantotas vai no jauna apgūtas. Tās var būt ievērojamas lauku teritorijas, piepilsētas teritorijas kā arī nelielas teritorijas apbūves iekšienē. Lauku kultūrainavas ietver zemes virsējo slāni, zemslāni un resursus, gaisa telpu virs tās un ūdens tilpes.

Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums: attiecas uz materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu lauku teritorijās. Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums ietver fiziskos elementus - produktīvu zemi (augšni), morfoloģiju, ūdeni, infrastruktūru, veģetāciju, apmetnes, lauku apbūvi un centrus, tautas celtniecības arhitektūru, transportu un tirdzniecības tīklus utt. - kā arī plašāku fizisko, kultūras un vides saikni. Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums arī ietver kultūras zināšanas, tradīcijas, praksi, vietējo kopienu identitāti un piederību raksturojošus izteiksmes līdzekļus, kā arī kultūras vērtības un nozīmi, kas saistīta ar ainavu pagātņi un mūsdienu cilvēku un kopienu ietekmi. Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums ietver tehniskas, zinātniskas un praktiskas zināšanas, kas saistītas ar cilvēku attiecībām.

Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums ir sociālo struktūru un funkcionālo organizāciju izpausmes, kas tās realizē, izmanto, pārveido gan pagātnē, gan tagadnē. Lauku kultūrainavas kā kultūras mantojums ietver kultūras, garīgās un dabas elementus, kas sniedz ieguldījumu biokultūras daudzveidības turpināšanā.

Visas lauku kultūrainavas var tikt uztvertas kā kultūras mantojums, gan īpašas nozīmes, gan ikdienišķas, tradicionālas un nesen mūsdienu ietekmē pārveidotas: kultūras mantojums izpaužas dažādos veidos un pakāpēs un attiecas uz vairākiem vēsturiskiem periodiem, līdzīgi kā palimpsests.

B Nozīme

Lauku kultūrainavas ir veidojušās tūkstošu gadu laikā un atspoguļo nozīmīgus zemeslodes elementus par cilvēces un vides vēsturi, dzīvesveidu un kultūras mantojumu. Daudzas pasaules teritorijas ir nozīmīgi pārtikas un atjaunojamo dabas resursu avoti, saistīti ar pasaules uzskatu veidošanos un vietējo kopienu, iezemiešu, kā arī tūristu un apmeklētāju labklājību. Ainavas, kas tiek izmantotas ražošanai un/vai augu ražas iegūšanai un dzīvnieku sugu audzēšanai, tajā skaitā pārtikā izmantojamo resursu, atspoguļo ciešo saikni starp cilvēci un citām sugām plašās teritorijās. Lauksaimniecības, mežkopības, lopkopības, zivkopības un ūdens apsaimniekošana, savvaļas un citu resursu daudzveidības izmantošana ir ļoti nozīmīga, lai globālā mērogā pielāgotos un nodrošinātu kvalitatīvu cilvēku dzīvi nākotnē.

Lauku kultūrainavu mantojuma nozīme tiek atspoguļota kultūras mantojuma uzskaitē, piemēram, UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā kā "ilgtspējīgas kultūrvēsturiskas ainavas". Šīs vērtības var tikt iekļautas reģionālā, nacionālā un vietējā uzskaitē, piemērojot aizsargājamo teritoriju režīmu. Lauku kultūrainavu vērtību identificēšana jebkurā līmenī tiek veikta ar mērķi nodrošināt izpratni par lauku ainavu materiālo un nemateriālo būtību un vērtībām un ir pirmais un pats svarīgākais solis, lai veicinātu ilgtspējīgu šādu teritoriju saglabāšanu un ar to saistīto zināšanu un kultūras nozīmes nodošanu nākamajām paaudzēm.

C Draudi

Populācijas pieaugums un klimata izmaiņas apdraud lauku kultūrainavas, radot risku tās zaudēt un/vai pamest novārtā vai radikāli izmainīt. Lauku kultūrainavu apdraudējums atspoguļojas trīs savstarpēji saistītos izmaiņu veidos:

1. Demogrāfiskās un kultūras izmaiņas (iedzīvotāju pieaugums pilsētās un kritums lauku teritorijās, pilsētu izplešanās, intensīvas infrastruktūras izmaiņas, attīstības spiediens, tradicionālo iemaņu, metožu, vietējo zināšanu un kultūras zaudēšana);
2. Strukturālās izmaiņas (globalizācija, tirdzniecības un darījumu attiecību maiņa un izaugsme, ekonomiskā izaugsme vai kritums, intensīvāka lauksaimniecība un

izmantotās metodes, zemes izmantošanas izmaiņas un vietējo ganību zudums, civilizācijas apgūto sugu daudzveidība);

3. Vides izmaiņas (klimata izmaiņas, piesārņojums un vides degradācija, tajā skaitā neatjaunojamo resursu ieguve, ietekme uz augsni, veģetāciju un gaisa kvalitāti, kā arī bioloģiskās daudzveidības un agro-biodaudzveidības zaudēšana).

D Izaicinājumi

Kultūras mantojumam ir jābūt nozīmīgai lomai lauku kultūrainavu un bioloģiskās daudzveidības novērtēšanā, aizsardzībā un izpratnes veicināšanā to vērtību dēļ, ko tās ietver. Kultūras mantojums var sniegt ieguldījumu uzturēt un veicināt pielāgošanos lauku kultūrainavām, atbalstot gan lauku, gan pilsētu iedzīvotājus, vietējās kopienas, valdības, rūpniecības nozares un korporācijas kā vienotu elementu, lai pārvaldītu šādu teritoriju dinamisko dabu, draudus, riskus, stiprās puses un iespējas. Integritātes un autentiskuma saglabāšanai jābūt vērstai, lai nodrošinātu vietējiem iedzīvotājiem nepieciešamos standartus un dzīves kvalitāti, strādājot un dzīvojot lauku kultūrainavās. Kā viss kultūras mantojums, lauku mantojums ir ekonomisks resurss: tā izmantošanai jābūt atbilstošai un jānodrošina nozīmīgs atbalsts ilgtermiņa pastāvēšanā.

E Ieguvumi

Lauku kultūrainavas ir būtisks resurss nākotnes cilvēcei un pasaulei: tās nodrošina pārtiku un izejmateriālus, kā arī piederības izjūtu; tās atspoguļo ekonomiskos, telpiskos, vides, sociālos, kultūras, garīgās dzīves, veselības, zinātniskos, tehniskos un, dažās teritorijās, izklaides faktoros. Papildus pārtikas un izejmateriāliem, lauku kultūrainavas sniedz ieguldījumu zemes saglabāšanā (dabas, vides, augsnes, hidrografiskie tīkli) un lauku kultūras pārnēsē (metodes, zināšanas par vidi, kultūras tradīcijas utt) nākamajām paaudzēm. Lauku kultūrainavas bieži nodrošina izteiktus ekonomiskos un tūrisma ieguvumus, ja ir cieši saistītas ar komunikāciju un esošo kultūras mantojuma vērtību izmantošanu un veicināšanu.

Pēdējās desmitgadēs ir pieaugusi vides un kultūras mantojuma starptautiskā un starpnozaru pētniecība. Kopienas kā galvenās zināšanu turētājas vai vietējās iniciatīvas, kā arī sadarbība starp iesaistītajām pusēm, pilsētas un lauku iedzīvotājiem un profesionāļiem ir sniegušas ieguldījumu saglabāšanas darbā un apziņas celšanā par lauku kultūrainavām kā kopīgu un ļoti vērtīgu resursu. Vairākas starptautiskas, nacionālas un vietējas valsts iestādes atbalsta šādu pieeju, ieviešot attiecīgu likumdošanu un politiku.

F Lauku ainavu ilgtspēja

Vairākas lauku sistēmas ir pierādījušas, ka spēj pastāvēt un pielāgoties laika gaitā. Šo sistēmu dažādie aspekti var sniegt atbalstu nākotnes aktivitāšu pārvaldībai lauku teritorijās, kā arī sniegt ieguldījumu un uzlabot biokultūrālo daudzveidību un cilvēku tiesības uz piemērotu pārtikas daudzumu un kvalitāti un izejmateriāliem.

Tā kā ainavas ir pakļautas pastāvīgiem, neatgriezeniskiem un nenovēršamiem pārveidojumiem, lauku kultūrainavu politikai jābūt vērstai uz pieņemamu un atbilstošu pārmaiņu pārvaldību laika gaitā, iesaistoties saglabāšanā, kas respektē un izceļ kultūras mantojuma vērtības.

2. Aktivitāšu kritēriji

Īpašie kritēriji ir: izprast, aizsargāt, ilgtspējīgi pārvaldīt izmaiņas, veidot dialogu un nodot tālāk šīs ainavas un to kultūras vērtības.

A Izprast lauku kultūrainavas un to kultūras vērtības

- 1. Atzīt, ka visām lauku kultūrainavām piemīt kultūras mantojuma vērtība,** neatkarīgi, vai tā tiek vērtēta kā īpaša vai parasta, un šī vērtība var būt dažāda savā mērogā un raksturā (formas, materiāli, izmantošana un funkcija, laika periodi, izmaiņas).
- 2. Dokumentēt lauku kultūrainavu kultūras mantojuma vērtības** kā pamatu efektīvai plānošanai, lēmumu pieņemšanai un pārvaldībai. Reģistri, katalogi, atlasi un kartes sniedz pamata zināšanas par lauku kultūrainavām telpiskajai plānošanai, vides un kultūras mantojuma aizsardzībai un pārvaldības instrumentiem, kā arī ainavu dizainam un uzraudzībai.
- 3. Izstrādāt zināšanu bāzi par fizisko un kultūras raksturojumu lauku kultūrainavai:** šodienas situāciju; vēsturiskos pārveidojumus un materiālā un nemateriālā mantojuma izpausmes; vēsturiskos, mantotos un mūsdienu sociāli kulturālos uzskatus par ainavu; pagātnes un tagadnes saiknes (telpiskās, kultūras, sociālās, ražošanas un funkciju) starp visiem lauku kultūrainavas sistēmas elementiem (dabas un cilvēku radītās, materiālās un nemateriālās); iesaistīto pušu ietekme pagātnē un mūsdienās. Uzskaites veidošana un katalogu sastādīšana ir vērsta uz lauku kultūrainavu aprakstīšanu esošajā situācijā, kā arī sniedz iespēju identificēt izmaiņas, kas rodas laika gaitā.
- 4. Uzskaitīt un veidot katalogu par lauku ainavu visos līmeņos** (pasaules, reģionālo, nacionālo, vietējo). Šai uzskaitēi ir jāintegrē vietējās, tradicionālās un zinātniskās zināšanas un jāizmanto sistemātiskas metodes, kas ir viegli pieejamas un piemērotas gan ekspertiem, gan ne-speciālistiem visās valstīs, nolūkā apkopot un salīdzināt lauku kultūrainavas starptautiskā un vietējā mērogā. Nolūkā

sastādīt efektīvu datu bāzi, uzskaiti un kataloga veidošanai jāņem vērā procesa sarežģītība, cilvēkresursu izmaksas, laika resursi datu savākšanai un apkopošanai un jāiesaista gan eksperti, gan vietējie iedzīvotāji.

5. **legūt zināšanas, lai varētu salīdzināt lauku kultūrainavas dažādos līmeņos** (pasaules, reģionālā, nacionālā, vietējā), uzraugot vēsturiskās izmaiņas lauku kultūrainavās un veicinot kopīgu izglītošanos un sadarbību vietējā un globālā mērogā gan sabiedriskā, gan privātā sektorā.
6. **Atzīt vietējos iedzīvotājus kā zināšanu nesējus**, kas vislabāk var palīdzēt veidot un uzturēt ainavas un kurus noteikti jāiesaista kopīgā zināšanu apgūšanā.
7. **Veicināt plašu un nepārtrauktu sadarbību starp publiskā sektora iestādēm, nevalstiskām organizācijām un augstskolām** izpētes veikšanā, informācijas izplatīšanā, tehniskajā palīdzībā un plaša spektra zināšanu koordinēšanā visos administratīvajos līmeņos.

B Aizsargāt lauku kultūrainavas un to kultūrvēsturiskās vērtības

1. **Pārskatīt un īstenot likumdošanu un politiku**, kas nodrošina bio-kulturālo ilgtspēju un pastāvību, un lauku kultūrainavu pārveidošanu, ņemot vērā globālos, nacionālos un vietējos draudus, riskus un iespējas.
2. **Īstenot politiku** caur likumiem, noteikumiem, ekonomikas stratēģijām, vadības lēmumiem, informācijas apmaiņu un kultūras atbalstu. Lauku kultūrainavu kompleksais raksturs pieprasa gan specifisko, gan starp-sektoru politikas īstenošanu, kas lielā mērā ņem vērā kultūras, sociālos, ekonomiskos un vides faktoros.
3. **Definēt stratēģijas un aktivitātes, kas īsteno dinamisku konservāciju, atjaunošanu, inovācijas un pārveidojumus, kas pielāgojas esošajai situācijai, uzturēšanu un ilgtermiņa pārvaldību.** Šīm aktivitātēm jābūt līdzsvarā ar globāliem un vietējiem procesiem un jāveicina visu iesaistīto pušu un vietējo kopienu līdzdalību, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu un ikdienas pārvaldību.
4. **Atzīt, ka lauku kultūrainavu vērtības kultūras mantojuma izpratnē ir to ekonomiskā, sociālā, vides, kultūras, garīgā un telpiskā vērtība**, un šo faktoru apzināšanās katrā atsevišķā gadījumā var nodrošināt piemērotu un efektīvu pārveidojumu īstenošanu.
5. **Izstrādāt efektīvu politiku**, kas balstīta plašās zināšanās (vietējā un plašākā mērogā) par ainavām, to stiprajām un vājajām pusēm, kā arī potenciālajiem draudiem un iespējām. Definēt uzdevumus un instrumentus to sasniegšanai.

Sagatavot rīcības plānu, ņemot vērā ilgtermiņa, vidēja termiņa un īstermiņa pārvaldības mērķus.

6. **Noteikt uzraudzības stratēģijas**, lai pārskatītu īstenotās politikas efektivitāti un novērtētu īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa mērķus kontekstā ar uzraudzības rezultātiem.
7. **Atzīt, ka efektīva politikas īstenošana** ir atkarīga no informētas un iesaistītas sabiedrības, no tās atbalsta izstrādātajai stratēģijai un iesaistes aktivitātēs. Ir svarīgi atbalstīt arī visas citas aktivitātes. Pārvaldes iestādēm ir jāatbalsta arī proaktīvas un augšupvērstas iniciatīvas.

C Ilgtspējīgi pārvaldīt lauku kultūrainavas un to kultūras mantojuma vērtības

1. **Apsvērt bio-kulturālos aspektus pārtikas un dabas resursu ražošanā.** Īstenot pārvaldības risinājumus, kas respektē dinamisko, ainavu dzīvo dabu, kā arī cilvēces un dzīvnieku sugas, kas tajās mīt. Cienīt, novērtēt un atbalstīt kultūru daudzveidību un dažādu attieksmi pret dabu.
2. **Atpazīt galvenās ieinteresētās personas, tajā skaitā vietējos iedzīvotājus,** pamata iedzīvotāju kopienas un iebraucējus, kas ir saistīti ar šīm vietām, novērtēt viņu lomu ainavu veidošanā un uzturēšanā, kā arī zināšanas par dabas un vides apstākļiem, pagātnes un mūsdienu notikumiem, vietējo kultūru un tradīcijām, zinātniskajiem un tehniskajiem paņēmieniem, kas ir pārbaudīti un īstenoti gadsimtu gaitā. Atzīt, ka augsti dzīves kvalitātes standarti vietējiem lauku iedzīvotājiem stiprina viņu iesaisti lauku dzīves aktivitātēs, ainavu uzturēšanā, kultūras un tradicionālo aktivitāšu pārnesē un nepārtrauktībā.
3. **Ņemt vērā saikni starp kultūras, dabas, ekonomiskajiem un sociālajiem aspektiem** plašākās un mazāka mēroga ainavās, domājot par ilgtspējīgas pārvaldības stratēģijām lauku kultūrainavām kā kultūras mantojuma resursam.
4. **Ņemt vērā saikni starp lauku un pilsētu ainavām.** Lauku kultūrainavas kalpo kā kvalitatīvas dzīves resurss pilsētu iedzīvotājiem (atpūta, pārtikas kvalitāte un daudzums, malka, tīrs gaiss un ūdens, piemājas dārzniecība utt.) visā pasaulē. Pilsētu teritorijas var sniegt ekonomiskās iespējas lauku ainavu produktiem un integrēt citas aktivitātes, kā, piemēram, atpūtu, izglītību, agrotūrismu, kas tiek pieprasīts (multifuncionalitāte). Jāveicina un arī praktiski jāīsteno sadarbība starp lauku, piepilsētas un pilsētu iedzīvotājiem, nolūkā dalīties zināšanās par lauku kultūrainavu mantojuma vērtībām un atbildības sajūtu to pārvaldīšanā.
5. **Atrast līdzsvaru** starp ilgtermiņa ilgtspējīgu (ekonomisku, sociālu, kultūras, vides) resursu izmantošanu un saglabāšanu ar īstermiņa vajadzībām lauku iedzīvotāju

dzīves kvalitātes nodrošināšanai, kas ir priekšnoteikums, lai veicinātu lauku kultūrainavas pastāvēšanas nepārtrauktību. Dzīves kvalitāti nosaka gan ienākumu līmenis un sociālās garantijas, sabiedriskie pakalpojumi, tajā skaitā izglītība, kultūras tiesību atzīšana u.c. Jāatrod piemērots veids, kā dzīvās kultūras mantojuma vērtības tiek ņemtas vērā pārmaiņu un pielāgošanās procesā, saglabāšanā, izmantošanā un kultūras mantojuma vērtību komunikācijā, kā arī lauku kultūrainavu ekonomiskā potenciāla stiprināšanā.

6. **Atbalstīt godīgu lauku kultūrainavu pārvaldību**, tajā skaitā, veicinot vietējo iedzīvotāju, ieinteresēto pušu un lauku un pilsētu iedzīvotāju aktīvu līdzdalību ar zināšanām un dalītu atbildību par lauku kultūrainavu mantojuma pārvaldību un uzraudzību. Ņemot vērā, ka lielākoties lauku kultūrainavas veido vairāku īpašnieku (privātu, korporatīvu, valsts) kopums, uz sadarbību balstītas attiecības ir ļoti svarīgas.

D Informēt un nodot kultūras mantojumu un lauku kultūrainavu vērtības

1. **Nodot informāciju un izpratni** par lauku kultūrainavu kultūras mantojuma vērtībām caur sadarbību un līdzdalību, piemēram, kopīgu apmācību, izglītību, kapacitātes stiprināšanu, kultūras mantojuma interpretēšanu un pētniecību. Veidot līdzdalības plānus un prakses, kas iesaista sabiedrību, privātās organizācijas, valsts iestādes un protams, pilsētu un lauku iedzīvotājus.
2. **Veicināt izpratni** par dažādiem veidiem, kā nodot tradicionālās un tehniskās zināšanas un iemaņas, informācijas apmaiņu par labo praksi.
3. **Atbalstīt kopīgu zināšanu ieguvu, apmācības un pētniecību**, izmantojot dažādus instrumentus, pieejas un kultūras prakses, tajā skaitā kultūras kartēšanu, informācijas apmaiņu, izglītību un apmācību uz vietas objektos, iesaistot visas ieinteresētās puses - vietējās kopienas, mantojuma ekspertus, dažādu jomu profesionāļus, skolas, augstskolas un medijus.

Piezīme: Šo dokumentu izplatīta ICOMOS-IFLA Starptautiskā Kultūras ainavu zinātniskā komiteja (Pasaules lauku kultūrainavu iniciatīva www.worldrurallandscapes.org).